Kristigs Wehstnesis.

Populari sinisks garigs laikraksts.

Isnahk katra mehneſcha pirmâ treſchdeenâ un maksâ peeſuhtot ar wiſeem peelikumeem — 2 krahjumi „Ewangelijuma Dſeeſmu“ 24 peelikumi behrneem („Labâ Wehsts“) un 6 lokſnes „Jaunâ Deriba ar paskaidrojumeem“ — pa gadu 1 rubli.

Redakzijas un ekspedizijas adrese: П. Лауберту, Митава, Конная 5, Курл. губ. (P. Laubert, Mitau, Pferde Str. Nr. 5, Courland, Russia.)

№ 6. Junijâ 1909. Isnahk 4. gadu.

Zilweks ir zilweks.

Ir pats pehdejais laiks rahdit, kas ir zilweks, tapehz ka gan wehl nekad zilweks tik loti nepareisi nebuhs nowehrtets kà taisni tagad, jo muhsu deenâs daudsi nowehrtè zilweku daudſ par ſemu un daudsi winu nowehrtè daudſ par augſtu. Daudsi noſtahda zilweku weenâ rindâ ar pehrtiki — ſaprotams, gan eerahdidami zilwekam pehrtiku ſabeedribâ augſtako weetu — un tà nowehrtè zilweku daudſ par ſemu; daudsi atkal grib, lai zilweks buhtu engelis, waj pat Deews — beſ neweenas kluhdas, beſ truhkuma — un tà zilweku nowehrtè par augſtu.

Abi ſchee nowehrtejumi ir pahrak kaitigi ſadſihwei. Tiziba, ka mehs kahdas augſtakas ſchkiras pehrtiki maſ pa maſam pataiſa zilweku dſihwneekeem lihdſigu — zilwekam ar laiku wairs naw nekahda augſtaka mehrka, ka ehſt un baudit un gahdat tikai par ſewi — gluſchi lihdſigi dſihwneekeem; praſijeens, lai zilweki buhtu beſ kluhdam un truhkumeem it kà Deews, waj engeli, pilda ſadſihwi ar ruhktumu un naidu un neſapraſchanos, tapehz ka kluhdas ir bijuſchas un buhs arween zilweku dſihwê. Tà tad galweno zehloni muhſlaika ahrkahrtigai netiklibai un neſchehlibai meklè droſchi ween lauſchu tizibâ, ka zilweks eſot zehlees no pehrtika un eſot tikai dſihwneeku augſtakàs ſchkiras dſihwneeks. Tà tad galweno zehloni muhſlaika atklahtam un paſlehptam naidam, zilweku gahniſchanam gan aiſ muguras, gan mutes wahrdeem, gan pa laikraksteem meklè ween tikai leelajâ maldibâ, kura praſa, lai zilweki buhtu beſ kluhdam un truhkumeem — deewi.

Schee nepareiſee uſſkati par to, kas ir zilweks, ir atneſuſchi un atnes wehl ar katru deenu ari muhſu tautai neiſſakamu poſtu. 1905. un 1906. gada behdigee notikumi muhſu dahrgajâ dſimtenê, kureem ſekoja ſtingrais ſods un neiſſakamàs zeeſchanas un ſahpes un wezaku, brahlu un mahſu, draugu un paſihſtamu aſaras, ir pa leelakai dalai ſcho uſſkatu auglis. Minetos gados ar ſewiſchku ſparu kahds laikraksts un wehlak — gan ne tik strauji — pahris zitu laikrakstu, ka ari daſchi laudis mutes wahrdeem, leeliſki weizinaja ſchos nepareiſos uſſkatus, attehlodami waldibas, „kungu“, un weena otra kluhdas un truhkumus ſpilgtâs jo ſpilgtâs krahſâs un likdami ſapraſt, ka wajadſetu tikai zitu lauſchu kluhdaino zilweku weetâ un tuhlin ſemes wirſû buhtu Paradiſe un ſobodamees par Deewu un kriſtigu tizibu un wehlak, pehz preſes brihwibas, ſlawedami „ſinainiſkàs“ mahzibas un „progreſiwos“ apgalwojumus par zilweka iſzelſchanos no pehrtika un t. t. Dabujuſchi nepareiſus dſihwes uſſkatus, jaunekli, gribedami pat labu, ar daiku ſirdi, ſahka bradat pa netiklibas purwu un ſazeltees — kà wini domaja — pret „warmahkam“. Bet neprahts bij tas, jo beeſchi ween par „warmahkam“ iſdaudſinatee nebij nekas zits kà tikai — zilweki. — Un taiſni tagad ſchì nepareiſà uſſkata otrà daka, tas ir, zilweka tureſchana augſtaki ne kà winſch ir, praſiſchana — gan neapſinotees — lai zilweks buhtu engels, kriſtigai draudſei padara neiſſakamu poſtu — ſagatawo garigu rewoluziju. Tur ir laudis, kas meklè kluhdas un truhkumus pat wisweenteeſigakeem, nopeetnakeem un Deewa bijigakeem kriſtigeem zilwekeem — it kà kluhdas nemaſ newaretu atgaditees — pawairo un iſpuſchko kluhdu un truhkumu pulku, atſchkir to noſt no laba, kas zilwekam, un tad paſneedſ wiſu to tuwakam, beeſchi ween ar teizeenu: „Redſi, ari winſch tahds!“ Schis nepareiſais un ſamaitatajs uſſkats jau tik loti eeweeſees laudîs, ka pat atklahti un laikrakſtos ar droſchu peeri gahna tuwaku un netruhkſt lauſchu, kas ar waldſinajumu klauſas un laſa ſchos gahnijumus un pat iſpauſch tos tahlak. Un ar katru deenu wairak iſſuhd mihleſtiba no zilweku ſirdim pret kriſtigo draudſi un zitam pret zitu. Ko lai kahds peedalas kriſtigai draudſei, kad tur wiſi tihree welli un netaiſnibas weizinataji? Jaſaka, ka naw wairs bijis Sahtanam ſmalkaka tihkla, ar ko ſwejot zilwezê, ka ſchis nepareiſais uſſkats, pehz kura zilweku nowehrtè waj nu par ſemu — pehrtiki, waj ari par augſtu — praſa, lai tas buhtu beſ kluhdam un truhkumeem — lai tas buhtu Deews. — Uſmoſtees, zilweze, tauteeſchi, un nelaujees wairs ſewi dſiht ſchinî Sahtana tihklâ — nelaujees wairs ſewi ſarihdit pret ſawu tuwaku, ſawu laulatu draugu, ſawu ſtrahdneeku, waj ſawu darba deweju, bet teiz, ka tu Sah-

tanu eſi paſinis! Atraidi ar ihgnumu mahzibu, ka tu eſot zehlees no pehrtika un leez kluſet tam, kas gahnas par ſawu tuwaku, jo mehs eſam — zilweki!

Mehs neeſam pehrtiki, bet gan eſam zilweki, tas ir, raditi pehz Deewa gihmja un lihdſibas. „Deews radija zilweku pehz ſawa gihmja, pehz Deewa gihmja winſch to radija un radija tos wihreeti un ſeeweeti.“ 1. Moſ. 1, 26—30.

Mehs ſinam, kas ir labs un kas ir launs. Pat tumſchako paganu moza apſina, kad tas padarijis launu. Grehka apſinas dſihts, tas lokas ſawa elka preekſchâ un luhdſas no ta peedoſchanu un ſmagàs grehka naſtas atnemſchanu, beeſchi ween atneſdams ſawam elkam par upuri wisdahrgako. Slepkawa pats nahk pee teeſneſcha un atſihſt ſawu noſeegumu, ſawas apſinas dſihts. Un zilweks preezajàs un wina ſirdij tik weegli, tik weegli, kad tas darijis labu. — Bet pehrtikis? Winſch neapſinas launu un neſin, kas labs. Winſch warmahzigi panem ſawa beedra baribu un ar meerigu apſinu apehd to. Un kad tam wehders pilns, un tas ſawu meeſu ir apmeerinajis, tad wairak tam neka newajag. Un lauwa meerigi ſaplosa zilweku un apſina tam nepahrmet nebuht. Tà tad pee zilweka, kas iſſchkir labu no launa un preezajas par labu, parahdas Deewa gihmis. Ari Deews preezajàs par labu, ko bij darijis un ſin, kas labs un launs. 1. Moſ. 1, 31.

Mehs taiſam daſchu ko. Mehs zelam ehkas, taiſam maſchinas, ſehjam un plaujam. Tà atſpogulojas eekſch mums Deewa lihdſiba, jo ari Deews radijis un taiſijis brihniſchkas leetas. Pehrtikis turpreti naw wehl neweenu karoti uſtaiſijis, neweenu laiwu iſzirtis, ko tak wistumſchakais zilweks prot darit. Zilweks mahzas un top arween lihdſigaks ſawos leelajos taiſiſchanas darbos Tam, kas winu pehz Sawa gihmja radijis, bet gadu tuhkſtoſchi pagahjuſchi un pehrtikis naw mahzijees it ne ko. Kahds wezais pehrtikis, tahds wina dehls.

Zilweks ir augſtſirdigs. Zilweks peedod un neatmakſà un uſupurejas ſawa tuwaka labad — „mihlè ſawu eenaidneeku.“ Pehrtikis un ziti dſihwneeki nekad nepeedod, tee atreebjas. Sakaitini ſuni, winſch tew to nekad neaiſmirſts; winſch neſpehj buht augſtſirdigs. Augſtſirdiba ir Deewa ihpaſchiba, kura ari zilwekam.

Zilweks naw apmeerinats, kaut ar tam preekſch meeſas wiſa buhtu deeſgan. Gars, kas zilwekam dots no Deewa, dſihwibas dwaſcha, kas zilwekam eepuhſta no Deewa, 2. Moſ. 2, 7., naw no ſchàs paſaules un tadehl neatrod ſchinî paſaulè apmeerinajumu un apmeerinats un laimigs ir tikai tad, kad atrodas dſihwâ, firſnigâ ſakarâ ar To, pehz kura gihmja radits. No wiſa ta pehrtikim ne wehſts.

Tà tad zilweks naw tuhkſtoſchkahrt pehrtikis, bet gan zilweks — radijums pehz Deewa gihmja un lihdſibas. Neſkatitees uſ ſche peemineto atſchkirſchanos zilwekam no pehrtika un bahſt zilweku un pehrtiki weenâ maiſâ, tikai tapehz ka teem ſinama weenadiba meeſas ſaſtahwâ, ſpehj pa leelakai dalai tikai tee, pa kureem rakſta apuſtulis Pahwils Rom. 1, 21: „Tapehz ka tee Deewu atſihdami, to kà Deewu naw godajuſchi, nedſ winam pateikuſchi, bet ſawâs domâs neleeſchi tapuſchi un winu neprahtigà firds ir aptumſchota. Teikdamees gudri eſoſchi, tee palikuſchi par gekeem.“

Mehs neeſam engeli waj Deews — beſ kluhdam, truhkumeem — bet gan eſam zilweki, tas ir, tahds radijums, kas pat tad, kad winſch pareiſâ ſakarâ ar ſawu Raditaju un Peſtitaju, gan labu grib, bet beeſchi ween launu padara. „To labu, ko gribu, es nedaru; bet to launu, ko negribu, to es daru. Bet ja es to daru, ko negribu, tad es to wairs nedaru, bet tas grehks, kas eekſch manis miht.“ Rom. 7, 19. 20.

Tà tad Deews, kas muhs radijis un muhs paſihſt, leek mums zaur apuſtuli ſapraſt, ka neweens zilweks naw beſ grehka, neweens naw pilnigs, neweens naw nemaldigs. Rom. 3, 10. 23; Wihl. 3, 12—14. Luhk, tas ir zilweks!

Atteezotees uſ wiſpahrigu ſadſihwi jaſaka, ka Deews warenos nogruhſch no augſteem krehſleem, ja to grehku mehrs pilns, un pazel paſemigos. Deews ſoda katru netaiſnibu un beſ Wina ſinas ne mats nekriht no muhſu galwas. Winſch walda un kahrto. Deewa darbâ jauktees — ir neprahtiba. Luhk. 1, 52; Mat. 10, 30. Wiſu to wehſture un deeniſchkà dſihwe tuhkſtoſchkahrt peerahdijuſi.

Atteezotees uſ kriſtigo draudſi ir jaſaka, ka wispreekſchſihmigakâ kriſtigâ draudſê nahk preekſchâ grehki — klupumi, pahrſteigumi, pat rupji un tihſchi grehki. Ari pirmâs kriſtigâs draudſês wiſa ta bij pa pilnam. Pat Jeſus diwpadſmitos mahzekkos weens bij negehlis un nodewejs — „welns“. Tà tad grehks draudſê waj pee kahda draudſes lozekka lai neweenu neſamulſina un neattura no kriſtigas draudſes. Tikai tad kriſtiga draudſe neiſpilda ſawu uſdewumu, ja wina ar leezineekeem peerahditu un atklahtu grehku neiſſtumj no ſawa widus un zeeſch to. Turpreti atgreeſigam grehzineekam arween weetina kriſtigâ draudſê. — Kà pret grehku jaiſturas, to mahza tas Kungs Mat. 18, 15—17. — Gauſtees un ſkumdinatees par brahļa grehkeem, pat kad tee wehl nemaſ naw peerahditi, waj nu ſlepeni pret ziteem, waj atklahti, waj paſcham pee ſewis un nedarit, kà tas Kungs mahzijis, naw nekas zits, ka kopt Antikriſta garu un poſtit Deewa darbu ſem ſwehtuma apſegas. Sahtans nirgajas par to un Kriſtus un nopeetni kriſtigee noſkumſt.

Tapehz newehrtè zilweku ne par ſemu, nedſ par augſtu, bet turi to par — zilweku!

Sabatiſms Bihbeles un prahta gaiſmâ.

(Turpinajums).

Sabatiſti tik uſſwer ſcho Mat. 5, 17. un tà pat 5, 17—19. pantinu pirmo puſi un tapehz eegahſchas ar wiſu ſawu iſſkaidrojumu grahwî. Pareiſais iſſkaidrojums

mineteem pantineem ir schis. Jesus naw nahzis atmest bauslibu, tas ir, Wezàs Deribas nosazijumus, bet gan tos peepildit un tad pehz peepildischanas dot jaunu deribu, ar jauneem nosazijumeem, saprotams labakeem ne kà wezee bija, Ebr. 8, 6. 7; 7, 18. 19. To tas Kungs ari isdarijis. Bauslibu Winsch peepildijis un tapis „bauslibasgals par taisnibu ikweenam, kas tiz." „Neatmetischu bauslibu un praweeschus, bet peepildischu tos," tà Winsch teiz Sawas darbibas sahkumâ un Sawas darbibas beigâs, tur pee krusta gruhtajâ stundâ, pluhst Tam pahr luhpam wahrdi: „Tas ir peepildits!" . . . „Wiss bij pabeigts, lai tee „raksti taptu peepilditi." Rom.10, 4; Jahn. 19, 30. 28. — Waretu sche tikai wehl peebilst pahris wahrdu par to, kadehl tas Kungs teiza tos wahrdus, kas Mat. 5, 17 — 19. Jesus nahza un mahzija zitadi ne kà rakstu mahzitaji un Wariseji. Dascham labam, redsot Jesu kopâ ar grehzineekeem un muitineekeem, nu likàs, ka Jesus nahzis dsihwot un mahzit dsihwi bes taisnibas un likuma, tas ir, „bauslibu un praweeschus atmest." Luhk. 15, 1. 2. Tad nu Jesus isklihdina schis aisdomas, rahdidams, ka Winsch wispirms ispildìs wisus Wezàs Deribas nosazijumus un tad — „kad tas buhs notizis, wiss notizis" — sahkses Jaunàs Deribas laiki un dsihwe.

Teikšim wehl kahdus wahrdus par Jahn. P. 14, 12. Tur rakstits: „Sche ir tee, kas tur Deewa bauschìns un Jesus tizibu." Ari scho pantiņu Sabatisti peewed kà peerahdijumu, ka ari Jaunâ Deribâ esot mahzits swehtit sabatu, neehst zuhkgaļu un dot desmito. Te tak esot teikts, ka swehtigi tee, kas turot Deewa bauschļus. Sabats esot ari weens Deewa bauslis. Tà tad to jaturot. Sche mums ir tas pats, ko jau esam plaschi pahrrunajuschi. Wisi Wezàs Deribas bauschļi ir Deewa bauschļi, tà tad pehz Sabatistu domaschanas weida tee wisi ir jatura. Un it kà Jaunàs Deribas bauschļi buhtu Wella bauschļi. Sche war buht domati tiklab Wezàs, kà ari Jaunàs Deribas bauschļi. Wezàs Deribas bauschļi tiks atprasiti teem, kam tee doti, un Jaunàs Deribas bauschļi mums, tapehz ka Deews ar mums zaur Kristu darijis jaunu deribu un dewis jaunai deribai jeb lihgumam nosazijumus, kuros truhkst sabata, kà ari daudz zitu Wezàs Deribas bauschļu. Kas nu Jaunâ Deribâ naw, to naw japilda, jo ar wezeem lihgumeem jeb kontrakteem tam naw darischanas, kas dabujis jaunus.

Mehs waretu wehl kahdu laiku nodarbotees ar Sabatistu „peerahdijumeem," ka Jaunâ Deribâ esot eekschâ sabata bauslis, bet prahtigam zilwekam jau peetiks winu peerahdijumu. Tos galwenos esam pahrrunajuschi. Peerahdijumi, ka „trihsdesmit gadus pehz Kristus augschamzelschanàs Swehtais Gars nosauzis scho deenu it noteikti par sabatu (dusas) deenu," Ap. D. 13, 14., „wisàs sawàs suhdsibàs par Pahwilu Juhdi nekad neesot suhdsejuschi par sabata sagahnischanu," u. t. t. ir tak pawisam smeekligi un pilnigi iskuhst Pahwila wahrdos: „Lai neweens juhs neteesà par ehdeenu, waj par dsehreenu, waj par swehtkeem, waj jauneem mehnescheem, waj swehtdeenam (tas ir, sabateem). Ta bija to nahkoscho leetu ehna, bet ihstà buhschana ir Kristus." Kol. 2, 16. 17. „Daschs zeenì weenu deenu wairak ne kà otru, bet daschs wisas deenas zeenì weenadi. Ikweens par to lai pats sawâ prahtâ sinas." Rom. 14. nod. „Juhs zeenijeet deenas, mehneschus un laikus un gadus. Man bail juhsu dehl, ka tik nebuhschu welti pee jums strahdajis." Gal. 4, 10. 11. Luhk, schee pantiņi gan ir Jaunâ Deribâ, bet wiņi taisni mahza to pretdaļu no ta, ko Sabatisti grib. Schee pantiņi isdwehsch ewangelijuma garu — brihwibu, swabadibu. Tà tad wiņi ir pret katru juhgu — ari sabatu.

Beidsam scho atdaļu wehl ar weenu Sabatistu „peerahdijumu", ka ari Jaunâ Deribâ esot sabata bauslis. Tas slawenais „peerahdijums" nu ir: „Jesus, apustuļi, seewas, pirmee Juhdu kristigee swehtijuschi sabatu," tadehl ari mums tas jaswehtot. Uz to mehs atbildam: Wisi minetee neween swehtija sabatu, tet tureja wisus Wezàs Deribas bauschļus lihds sinamam laikam un sinamos apstahkļos. Kapehz kristigee tos drihs ween pehz Kristus nahwes netureja un mehs tos tagad neturam, tur ir labs eemesls. Kristigee naw Wezàs Deribas laudis, bet gan Jaunàs Deribas. Kristigee dara „wisu, ko Jesus pawehlejis." Mat. 28, 20.

Tà tad neween zuhkgaļas neehschanas, desmità doschanas, bet ari sabata bauschļa naw Jaunâ Deribâ. Waram nu eet tahļak.

Wairakas reisas sawâ raksteenâ esam peeminejuschi Wezo un Jauno Deribu un isteikuschees, ka kristigee eenem sewischku stahwokli pret Wezo Deribu. Nebuhs gan tadehl leeki, pamatigi eepasihtees ar Wezàs un Jaunàs Deribas sakaru un tàm atteezibam, kas mums pret Wezo Deribu. To mehs wislabaki panahksim, ja apskatisim pirmo kristigo isturischanos pret Wezo Deribu un winas nosazijumeem, tà tad ari bauslibu un sabatu. Tatschu wispirms wehl kahdus wahrdus par to, kas ir deriba — kas jasaprot sem Wezas un Jaunas Deribas. Tas wajadsigs, lai pehzak atkal nebuhtu pahrpratumi un islozischanàs. Un uz islozischanos Sabatisti arween ļoti weikli.

III. Kas ir «deriba» un kas jasaprot sem Wezàs un Jaunàs Deribas? Sem wahrda „deriba" Wezà un Jaunà Deriba jeb Bihbele jeb Swehtee Raksti saprot to paschu, ko mehs sem wahrda „lihgums" jeb „kontrakts." Jt kà mehs dsihwè stahjamees sakarâ ar daschadeem zilwekeem un taisam ar wiņeem deribas jeb lihgumus ar daschadeem nosazijumeem jeb bauschļeem — par peemehru mehs daram laulibas deribu, pirkam mahjas, „saderam" puischus un meitas — tà ari Deews ir stahjees sakarâ ar zilwekeem un darijis ar teem deri-

bas jeb lihgumus, kam bij daschadi nosazijumi jeb bauschli. Un itin kà mehs dsihwê isnihzinam wezàs deribas lihgumus un taisam jaunas deribas, tà ari dara Deews. Pats par sewi saprotams, ka wezo deribu isbeidsot, ne katru reisi isbeids katru tahlako sakaru ar agrako deribas slehdseju. Beeschi ween wezo deribu isbeids, lai tuhlin noslehgtu jaunu. Peemehram puisis nodsihwo gadu pee saimneeka un lihds ar gadu beidsas lihgums jeb deriba. Tad derè atkal us jaunu, beeschi ween us to paschu wezo deribu, tikai ar reteem jauneem lihguma jeb deribas nosazijumeeem, bet ari beeschi ween, usnemot tikai daschus wezàs deribas jeb lihguma nosazijumus. Luhk, us tahdeem pascheem pamateem, kà mehs noslehdsam deribas un lihgumus, tà ari Deews noslehdsis deribas jeb lihgumus ar zilwekeem. To rahda Bihbele.

Pirmà deriba ko Deews noslehds ar zilwekeem, ir ta deriba jeb lihgums ar pirmeem zilwekeem — Ahdamu un Ewu. Deews no sawas pilnes d o d zilwekam besgala daudz — eezek to par wisu semes dsihwneeku pahrwaldneeku un peeschkir tam neaprakstami bagatigu ustura un labu dsihwi. Par wisu to Deews p r a s a no zilweka bes gala mas — prasa, lai zilweks neehd no weena koka augleem un kopj un sargà sawu dsihwesweetu. 1. Mos. 1, 26—31; 2, 15—17. Tas bij wiss pirmais lihgums. Sabata bauschla jeb nosazijuma pirmâ lihgumâ wehl naw. Wispahri pirmais lihgums rahda wairak neaprakstami, loti laba kunga un neattihstitu, nepeedsihwojuschu kalpu sakaru — tahda kunga, kas sawus kalpus tura kà sawus meesigos behrnus — ne kà kahdu stingru, formisku, lihgumu. Tomehr lihgums winsch bij, jo tiklihds scho lihgumu pirmee zilweki neispildija, tuhlin sekoja lihguma neispildischanas sekas — Deews neispildija ari wairs to, ko bij solijis. Salihds. Osej. 6, 7.

Negribedami, ka sabata bauslì jeb nosazijunu saista kopâ ar to deribu, ko Deews darija ar Juhdeem pehz winu isweschanas no Egiptes, Sabatisti apgalvo, ka sabata bauslis jau esot dots pirmeem zilwekeem. Parausdsisimees drukku, kà wini to mehgina peerahdit. Waldsinoschs winu „peerahdijums" ir, tapehz ka deribâ, ko Deews darija ar Ahdamu, sabata nosazijuma naw. Sabatisti saka: Mums jaswehti sabats, tapehz ka Deews, radischanas darbu pabeidsis, duseja septitâ deenâ, swehtija un eeswehtija to, 1. Mos 2, 2. 3. Winu domu sawirknejums scheit schahds: 1. Mums jadara, ko Deews darijis. 2. Deews dusejis septitâ deenâ, swehtijis un eeswehtijis to. 3. Tà tad ari mums jadus septitâ deenâ, jaswehti un jaeeswehta ta. Schahda domu sawirkneschana ir pilnam aplama un atkal ir jauns peerahdijums, zik Sabatisti neskaidri domà. Tikai pahris peemehru us ta pascha pamata, us kura Sabatisti grib uszelt sabata bauslì preeksch pirmeem zilwekeem. Pirmais peemehrs: Mums jarada pirmâ deenâ gaisma, otrâ isplatijums u. t. p., tapehz ka Deews pirmâ deenâ gaismu radijis, otrâ isplatijumu u. t. t. Waj ne, schis domu sawirknejums ir smeekligs, bet winsch ir us ta pascha pamata, us kura Sabatisti grib uszelt sabata bauslì. Otrs peemehrs: 1. Mums jadara, ko Deews darijis. 2. Septitâ deenâ Deews „p a b e i d s i s," (1. Mos. 2, 2) sawu darbu. 3. Tà tad ari mums septitâ deenâ, (sabatâ, swehtdeenâ), j a p a b e i d s sawi darbi. Luhk, tà peerahdot, kà Sabatisti peerahda, pat spehj peerahdit, ka sabatâ ari war strahdat, tas ir, darbu pabeigt. Un ja kahds labi gudrs, tas sawu darbu war eesahkt wehlu sestdeenâ un strahdat zauri wisu swehtdeenu. Nè, nè, schahdi peerahdijumi nekam neder! Atteezotees us sabatu un deribu, ko Deews derejis ar pirmeem zilwekeem, pareiss domu sawirknejums tik ir schahds: 1. Ahdamam un Ewai bij jadara, ko Deews pawehlejis. 2. Sabatu turet Deews teem nebij pawehlejis. 3. Tà tad sabats teem nebij jatura. — Deews neween swehtija septito deenu, bet ari swehtija pirmos zilwekus, 1. Mos. 1, 28., un daschus dsihwneekus, 1. Mos. 1, 22., tas ir Deews atschkihra neween septito radischanas deenu no pahrejàm, bet ari atschkihra zilwekus un daschus dsihwneekus no ziteeem radijumeem. Kahda nolukà dehl Deews tos atschkihra — swehtija, par to, pirmo deribu ar zilwekeem darot, naw ne puschplehsta wahrdina minets. Ja nu rodas laudis, kas sabata swehtischanu usskata kà Deewa likumu, t a p e h z k a D e e w s s e p t i t o d e e n u s w e h t i j i s, tad winu peenahkums ir, swehtit ari zilwekus un daschus dsihwneekus, jo ari tos Deews swehtijis. Kà zilwekus un dsihwneekus swehti, mehs pahrejee mirstigee nesinam, nedz ari eedomajamees buht spehjigi to sinat kà Deews, gluschi tà pat kà mehs nesinam pehz 1. Mos. 2, 2. 3., kà swehtit septito deenu. Bet warbuht ka tee laudis, kas pehz 1. Mos. 2, 2. 3 sakàs swehtot sabatu, ari ar taiku spehs atrast weidu, kà swehtit zilwekus un dsihwneekus.

Otro deribu jeb lihgumu Deews dara ar Nou un wina dehleem, apmehram 1500 gadus pehz pirmo zilweku radischanas. 1. Mos. 6, 18; 9, 1—17. Schi deriba preeksch zilweka wairs naw tik laba kà pirmà. Deews dod masak un prasa wairak ne kà pirmo reis. Peemehram: Pehz pirmàs deribas zilweks bij w a l d i n e e k s pahr pahrejo radibu; pehz otràs deribas wairs tikai „b i h s t a s u n b a i d a s" pahrejà radiba no zilweka. Deribas sihme jeb lihguma raksti ir warawihksne. Ari schinî deribâ naw sabata bauschla. Bet Noa pehznahzeji pahrkahpa no sawas pilnes deribu, ko Deews bij darijis ar teem.

Tad Deews darija atkal deribu — ar Ahbramu. Ta bij Deewa treschà deriba ar zilwekeem. Septindesmit peezus gadus wezs bij Ahbrams, 1 Mos. 12, 1—4., kad Deews stahjàs ar winu sewischkâ sakarâ un pehz diwdesmit tschetru gadu pahrbaudischanas, 1 Mos. 17, 1—12., Deews darija ar Ahbramu un wina pehznahkameem galweno deribu pehz tam, kad jau bij bijis kahds eepreekschejs lihgums. 1. Mos. 12, 1—8; 15. nod.; 17. nod. Tas bij apmehram 2000 gadus pehz pirmo zil-

weku radischanas. — Galwenais nosazijums preeksch Ahbrama: „Staigà manâ preekschâ un essi taisns.“ Galwenais apsolijums no Deewa pusses Ahbramam: Kanaana seme par ihpaschumu Ahbramam un wina dsimumam, Warenais Deews wina Deews, Ahbramam daudz un slaweni pehznahkami. Deribas sihme — apgraisischana. — Ari schajâ deribâ naw sabata bauschka.

Paeet apmehram peezi simti gadi. Deews dara daschas masakas deribas ar Ahbrama pehznahzejeem. Ahbrama dsimums atrodas gadus 400 Egiptê, kur tee ar laiku tapuschi par wehrgeem. Bet nu ari peenahzis laiks, kur Ahbrama dsimumam pehz lihguma ar Ahbramu jadabù Kanaana, 1. Mos. 15, 13—16., jo deriba Deewam ar Ahbrama dsimumu wehl arween pastahw. Ar warenu roku Deews iswed Ahbrama dsimumu — Israeka behrnus, Juhdus jeb Schihdus no Egiptes un zaur Mosu noslehds ar teem blakus Ahbrama deribai jaunu deribu, kurai sihki jo sihki nosazijumi. Tas bij apmehram 2500 gadus pehz pirmo zilweku radischanas waj apm. 1500 gadus preeksch Kristus. Schi nu ir ta galwenakà, swarigakà deriba no wisàm deribam, ko Deews darijis ar zilwekeem preeksch Kristus dsimschanas. Tadehk ari Swehtee Raksti, runajot par scho deribu, nemas neusswer eepreekschejàs deribas un apsihmè scho deribu, eekaitot ari Ahbrama deribu, atteezotees uz to deribu, ko Kristus darijis ar zilwezi jeb Jauno Deribu, par pirmo jeb Wezo Deribu. Salihdsini Ebr. 8, 7. 13. Schajâ deribâ Deews atkal dod leelas leetas teem, ar ko Winsch dara deribu. Winsch teiz: „Juhs esat redsejuschi, ko es Egipteeschem esmu darijis, ka es juhs nesis uz ehrgku spahrneem un juhs pee sewis wedis. Un nu, ja juhs klausisseet manu balsi un turesseet manu deribu, tad juhs is wisàm tautam buhsseet mans ihpaschums, jo man peeder wisa pasaule. Un juhs man buhsseet preesteru kehnina walstiba un swehta tauta.“ 2. Mos. 19, 4—6. Buht ta ihpaschums, kam peeder wisa pasaule, un buht weena neissakot taisna un laba un mihka ihpaschums — nu, ko gan zilweks wehl wairak war wehletees! Israelis peenem Deewa peedahwaschanos uz deribu, atteikdams: „Wisu, ko tas Kungs ir runajis, to mehs darisim.“ 2. Mos. 19, 8. Pehz schis eepreekschejàs sapraschanàs noteek formisskà deribas jeb lihguma darischana. Deews pasino deribas nosazijumus — weenu daku Pats personigi, 2. Mos. 20, 1—17., otru daku, tapehz ka Israelis bihstas no ta Kunga, zaur Mosu, 2. Mos. 20, 18—24, 1—8. Wisi deribas nosazijumi jeb likumi jeb bauschki usrakstiti 2. Mos. 20, 1—23, 33. Wisi schee nosazijumi teek no Mosus usrakstiti grahmatâ, kuru nosauz par deribas grahmatu, teek tad laudim lasiti preekschâ un teem teek noprasits, waj tee scho deribu peenem. Laudis atteiz otru reisi: „Wisu, ko tas Kungs ir runajis, to mehs darisim un klausisim. „Tad Mosus nehma asinis un slazija par teem laudim un sazija: redsi, schis ir tàs deribas asinis, ko tas Kungs ar jums ir darijis uz wiseem scheem wahrdeem. 2. Mos. 24, 1—8. Ar to paschu deriba jeb lihgums starp Deewu un Israeka tautu bij galigi noslehgta. Wehlakee pamahzijumi, likumi, ko Deews dewa tautai, bij tikai schìs deribas dabigàs sekas un arween bij tikai schìs deribas robeschâs.— Weens no schìs deribas nosazijumeem nu ir ari sabata bauslis, kuru Deews jau daschas nedelas preeksch deribas noslehgschanas bij darijis sinamu, sakarâ ar mannas lasischanu tukssneſì. 2. Mos. 16, 23—30. Lihds tam laikam tahda sabata bauschka nebij. Egiptê Israeka laudis kà jau wehrgi strahdaja katru deenu, jo pat brihweem esot, tukssneſì, teem gruhti peerast pee jauneewedduma — sabata un tee iseet ari sabatâ lasit mannu, kaut gan Mosus noteikti sazijis, ka tikai seschâs deenâs buhs manna un septitâ jeb sabatâ mannas nebuhs. Wispahri scheit, tas ir 2. Mos. 16. nod., pehz 2500 gadeem pehz pirmo zilweku radischanas, Bihbele pirmo reisi stahsta par sabatu. — Sabats schajâ deribâ bij koti eewehrojams, jo tas bij schis deribas sihme. Atteezotees uz to, Deews teiz uz Mosu: „Runà uz Israeka behrneem un saki: jums buhs sargat manu swehto deenu, (tas ir, sabatu), jo ta ir sihme starp mani un jums uz juhsu pehznahkameem. Tad nu Israeka behrneem buhs swehtit to duseschanas deenu un turet to duseschanas deenu uz saweem pehznahkameem par deribu muhschigi. Starp mani un Israeka behrneem ta lai ir sihme muhschigi.“ 2. Mos. 31, 13. 16. 17. — Bet ari scho deribu Israeka behrni pahrkahpa. Tad Deews dewa jaunu.

Tà tad par Wezo Deribu, atteezotees uz Jauno, sauz to deribu jeb lihgumu, ko Deews darijis pirms ar Ahbramu un tad ar Ahbrama pehznahzejeem, ar Juhdu tautu, kad ta bij isweſta no Egiptes, pee Sinaja Kalna un schìs deribas nosazijumi pa leelakai daksai sawâ kopibâ pasihstami sem nosaukumeem „deribas wahrdi“ „bauschki“, „bausliba“, „ta Kunga wahrdi“, „ta Kunga runas, leezibas, likumi, teesas,“ „desmit wahrdi.“ 2. Mos. 20, 1; 21, 1; 24, 3. 4. 12; 34, 28; 5. Mos. 5, 1—22. 29. 31; 6, 1. 2. 17. 20. 24. 25. Ussweram scho, tapehz ka Sabatisti, sawas mahzibas stiprinaschanas dehk, ar waru gribetu peerahdit, ka „tee desmit wahrdi,“ waj ka mehs winus sauzam — desmit bauschki, neesot peederejuschi Wezai Deribai, tas ir, tai deribai, ko Deews darija ar Juhdeem. Par peerahdijumu, ka tee peedereja gan tai Deribai un pat beeschi weeni paschi — kà jau deribas galwenee nosazijumi — tika dehweti par deribu, peewedisim schè Bihbeles pantinus: 2. Mos. 34, 4. 28; 5. Mos. 5, 2—22; 4, 13; 9, 9. 11; 1. Kehn. 8, 21. 9; Ebr. 9, 4. Tà tad ari tee desmit bauschki, kuros jau ari sabata bauslis, bij Wezàs Deribas nosazijumi. — Kapehz Deews Israelim dewa sabata bauslì, tas sazits 5. Mos. 12. 15: „Turi to duseschanas deenu, ka tu to swehti, itin kà tew tas Kungs,

taws Deews ir pawehlejis. Jo tew buhs peeminet, ka tu eſi bijis kalps Egiptes ſemê un ka tas Kungs, taws Deews, tewi no tureenes iſwedis zaur ſtipru roku un iſſteeptu elkoni, tapehz tas Kungs, taws Deews, tew ir pawehlejis, turet to duſchanas deenu." Tà tad gaiſchi ſche redſams, kamehr Iſraelis wehl nebij iſwests no Egiptes, ſabata jeb duſeſchanas deenas wehl nebij, jo tàs ſwehtiſchanai wehl nebij nekahdas noſihmes, tapehz ka Deews Iſraeļa behrnus wehl nebij iſwedis no Egiptes.

Par Jauno Deribu ſauz to deribu jeb lihgumu, ko tas Kungs Jeſus Kriſtus darijis ar zilwezi — tà tad newis wairs ar weenu zilweku — Ahdamu, newis wairs ar weenu zimeni — Nou, newis wairs ar weenu tautu — Ahbramu un wina pehznahkameem, bet ar wiſeem zilwekeem. Schi deriba un winas noſazijumi aprakſtiti tajâ Bihbeles dakâ, ko mehs ſauzam par Jauno Deribu. Schi deriba gluſchi iſſchkiras no Wezàs Deribas. Schai deribai brihniſchki noſazijumi — Deews muhſu tehws zaur Kriſtu, pilniga ſalihdſinaſchana u. t. p. — un tai wairak manifeſta nokrahſa. Sawâ kroneſchanas deenâ — Debeſsbraukſchanas Deenâ — tas Kungs dod weenu manifeſtu, ko war uſſkatit par Jaunàs Deribas pamata likumeem. Schajâ manifeſtâ ſeſchas dakas. Winſch ſchahds:

1. „Man ir dota wiſa wara debeſîs un wirs semes."
2. „Tapehz ejta un darait par mahzekļeem"
3. „wiſus ļaudis,"
4. „tos kriſtidami ta Tehwa un ta Dehla un ta Swehtà Gara wahrdâ,"
5. „tos mahzidami turet wiſu, ko es jums pawehlejis."
6. „Un redſi, es eſmu pee jums ikdeenas lihdſ paſaules galam." Mat. 28, 18—20.

Neaprakſtami dſiļſch ir ſchis Jeſus kroneſchanas manifeſts. Pahwils teiz: „Jo tas (Deews) winam wiſu lizis apakſch kahjam." 1. Kor. 15, 27; Ebr. 2, 8. 9. Tà Pahwils apleezina Kriſtus wahrdus — „wiſa wara." Waldineeks, kam wiſa wara, ſpehj gan atzelt wezus likumus un dot jaunus, ſpehj gan noſlehgt jaunu deribu jeb lihgumus. Un to ari Kriſtus dara. Ne wairs Juhdeem ween lai ſludina Wina labo wehſti, bet „wiſeem ļaudim." Ta ir jauna deriba, jauns likums, jo Wezàs Deribas ļaudis to nepaſina, Ap. D. 11, 1—19. Un deribas ſihme ari jauna: kriſtiba Trihsweenigà Deewa wahrdâ. Tas ari kas jauns, jo Wezà Deriba paſina weenu weenigu Deewu un par deribas ſihmi apgraiſiſchanu un ſabatu. Tahļak — jadara newis Wezàs Deribas bauſchļi — nè, bet „ko es jums pawehlejis." Beidſot wahrds: Ejat droſchi un darät, ko Es leeku, jo „es eſmu pee jums ikdeenas." Salihdſini ſcheit Ebr. 8, 6—13; Wihl. 2, 9—11; Ebr. 2, 7—10.

Zerams, ka nu mums buhs ſinaſchanas deeſgan par to, kas ir deriba un kas Wezà un Jaunà Deriba. Wehlak mehs redſeſim, zik ļoti bij wajadſigs, mums to ſinat, atſargajotees pret ſabatiſmu.

IV. Pirmo kriſtigo iſtureſchanàs pret Wezo Deribu un winas noſazijumeem, tà tad ari pret bauſlibu un ſabatu. Atteezotees uſ ſcho preekſchmetu, lai ſche ſeko tas, ko eſam ſazijuſchi par Galateeſchu Grahmatas rakſtiſchanas eemeſleem un Galateeſchu kriſtigàs draudſes apſtahkleem muhſu grahmatas „Jaunà Deriba ar paſkaidrojumeem" 168 — 174 lapas puſei. Tur tà teikts: „. . . Pirmee kriſtigee bij Juhdi, waj ari Juhdu tizibasbeedri — tee ſtingree tizibasbeedri, kas Juhdu tizibu bij peenehmuſchi galigi. Bij jau gan ari wehl otra Juhdu tizibasbeedru ſchkira, kas Juhdu tizibu peenehma tikai pa dakai. Schee nelikas apgraiſitees, bet par to winus Juhdi neuſſkatija daudſ pahrakus ne kà paganus. Pirmâ laikâ tiklab Juhdu kriſtigee, ka ari winu ſtingree tizibasbeedri uſſkatija bauſlibu un Wezàs Deribas pawehles par tahdàm, kas wineem ari kà kriſtigeem jaiſpilda un zentàs tàs iſpildit. Wini ari klauſija ewangelijumam un tas Kungs teem dewa tos labumus maſ pa maſam, ko ewangelijums zilwezei atnes. Gruhti tizet, ka paſchâ pirmâ kriſtigo draudſchu laikmetâ kriſtigee buhtu apſinigi domajuſchi par bauſlibas un ewangelijuma ſakaru. Tad zaur kahdu ļoti ſihmigu parahdiſchanu apuſtulis Pehteris tika ſaukts pee kahda pagana, leekas Juhdu tizibas beedra, kas Juhdu tizibu bij peenehmis tikai pa dakai, jo winſch nebij apgraiſits, Ap. D. 11, 3., kahda ofizeera Karneela Zeſarijâ, Juhdejas augſtakàs waldibas mitekļi, Ap. D. 10. nod. Nonahzis Karneeļa namâ, Pehteris atrod preekſchâ neween Karneeli, bet weſelu pulku Karneeļa draugu un radu, Ap. D. 10, 24 — paganu, kas gan wehl nekad nebij iſpildijuſchi bauſlibu. Deewa pamahzits, Pehteris nu wineem wiſeem paſludina ewangelijumu. Un brihniſchki—ewangelijuma mantas, wiſpirmâ ļahrtâ Swehtà Gara dahwanu, dabù ne tikai Karneels, bet ari wina radi un draugi — pilnigi pagani, kam nekahda ſakara ar bauſlibu un Wezo Deribu — „wiſi, kas to wahrdu dſirdeja", Ap. D. 10, 44. Juhdu kriſtigee bij ļoti pahrſteigti, kad tee redſeja Swehta Gara dahwanu iſleetu ari uſ neapgraiſiteem — paganeem, Ap. D. 10, 45. Redſedams, ka Deews pats dod Sawas dahwanas beſ bauſlibas un Wezàs Deribas pawehļu eewehroſchanas, Pehteris neleedſ wiſeem, kas Swehto Garu dabujuſchi — bet tikai teem, kas to wahrdu dſirdejuſchi un Swehto Garu dabujuſchi — kriſtibu — eelaiſch tos pa durwim kriſtigo draudſê. Schis bij pirmais tahds atgadijeens kriſtigâ draudſê, kur pagani tika peelaiſti pee Jaunàs Deribas ſchehlaſtibam un pat beſ eepreekſchejas bauſlibas un Wezàs Deribas likumu eewehroſchanas. Un nu pirmo

reisi kristigee sahk apsinigi domat par bauslibas un ewangelijuma sakaru, jo tiklihds Pehteris eerodas Jerusalemê, tuhlin tur ir brahki—„apgraisitee, kas ar Pehteri sahk strihdetees", Ap. D. 11, 2. 3., bet kad Pehteris wisu notikuscho ir atstahstijis, tad apmeerinajas un ir pat preezigi, ka „nu Deews paganeem ir dewis atgreeschanos no grehkeem us dsihwibu," Ap. D. 11, 18. Bet nu taî paschâ laikâ sahka nodibinatees weselas kristigas draudses, kuru lozekki bij pagani un kas neeewehroja bauslibu un Wezàs Deribas Juhdu tautai dotos nosazijumus. Tomehr schìs draudses baudija Jaunàs Deribas labumus — wini tika wakâ no sawa soziala, sadsihwes posta un grehka un apsinajas grehku peedoschanu un muhschigu dsihwibu. Wisu to wini bij aissneeguschi tikai zaur ewangelijumu jeb labo wehsti par Jesu, to Kristu. Pirmà schahda draudse bij Antiokijâ, Sihrijâ un drusku wehlak Pahwils ar Barnabu nodibinaja wairakas schahdas draudses, Ap. D. 11, 19—26; 13, 1—14, 28 un wehl wehlak Pahwils wisu sawu darbu isleetoja tikai schahdu draudschu dibinaschanai. Saprotams, nu jautajeens par bauslibas un ewangelijuma sakaru tapa par deenasjautajumu kristigâs draudsês un arween wairak atbildes us winu dabuja noteiktakas weidus. Pirmos kristigos nu attihstijas trihs galweni usskati par bauslibu un ewangelijumu. Pirmo waretu nosaukt par **bauslibas usskatu**, jo pehz ta ne tik ween Juhdu kristigee **drihkstetu** peepaturet bauslibas ispildischanu kà deewbijigu eeraschu, bet teem **wajadsetu** to ispildit, tapehz ka bauslība no Deewa esot nolemta kà muhschiga kahrtiba un no winas ahrejàs ispildischanas atkarajotees swehttapschana, Ap. D. 15, 1. Otro usskatu waretu nosaukt par **starpneezisko** starp bauslibu un ewangelijumu, jo pehz ta buhtu paganu kristigeem jaeewehro daschi bauslibas nosazijumi – buhtu „jasargajas, ka neapgahnitos ar elka deewu upureem un nauzibu un noschnaugto un asinim" — kristigo Juhdu dehl, lai tee netiktu apgrehzinati, un dsimuschee Juhdu kristigee daritu labi, ja tee ari us preekschu eewehrotu bauslibu kà sentschu deewbijigu eeraschu, kaut gan bauslibas eewehroschana nebuhtu jausskata kà wajadsigs lihdseklis, tapt swehtam, Ap. D. 15, 28. 29; 21, 20—26; Gal. 2, 3—9. Treschо usskatu waretu nosaukt par **ewangelisko** usskatu, jo pehz ta neween paganu kristigeem nebuhtu jausleek bauslibas juhgs, bet ka ari Juhdu kristigee paschi buhtu no ta jaatswabina, tapehz ka ewangelijumâ esot apslehptas wisas tàs mantas, ko Deews zilwezei dodot, newis bauslibas ahrejos isdarijumos, Gal. 3, 2. 5. 13. 24. 26. u. z. Neween rihweschanàs un domu ismainas, bet pat schkelschanàs, jukas un koti newehlami augli radàs pirmos kristigos scho usskatu dehl, Ap. D. 15, 2.; Gal. 1, 6. 7. 8.; 2, 11—14. Tad taisni scho usskatu dehl un wispahri bauslibas un ewangelijuma, paganu un Juhdu sakara dehl tika Jerusalemê noturetas wairakas, waj wismas pahris, paplaschinatas draudses sapulzes, kurâs peedalijàs wisi apustuli, Jerusalemes draudse ar saweem eewehrojamakeem wihreem, apustulis Pahwils un daschi no eewehrojamakeem paganu kristigeem, Ap. D. 15, 4; Gal. 2, 1—3. Par scho sapulzi rakstits Apustuļu Darbos 15. nodalâ; aisrahdam ari us isskaidrojumeem par apustuļa Pahwila dsihwesgahjumu muhsu grahmatas „Jaunà Deriba ar paskaidrojumeem" 39. un 40. lapaspusê. **Sapulze peekriht starpneezisskam usskatam** par bauslibu un ewangelijumu un ar to sapulze teek slehgta. Tatschu ar to leeta nebuht nebij isbeigta. Tiklab bauslibas, ka ari **pa** dalai ewangeliskais usskats ar laiku iswirst, teepotees ar dsihwibas spehjigo un no apustuļeem aisstahweto starpneezisko un saprahtigo ewangelisko usskatu, par pilnigi atmetamàm parahdibam kristigâ draudsê. No teepiga un pahrspihleta bauslibas usskata isseļas wehlakâ kristigâ draudsê Juhdu kristigo tizibasschkira Ebioneeschi, kas apgraisa sawus behrnus, tura sabatu un zitus bauslibas nosazijumus un usskata to Kungu Jesu tikai par daiku zilweku, zilwezisku Mesiju; no pahrgudra un pahrspihleta ewangelijska usskata isseļas wehlakâ kristigâ draudsê paganu kristigo tizibasschkira Marzioneeschi, kas Wezai Deribai pilnam atgreesch muguru un no Jaunàs Deribas isgreesch wisu to ahrâ, kas neder winu mahzibu eedomam. Tà kà apustuls Pahwils bij saprahtiga ewangelijska usskata peekritejs, waretu ari teikt, **praktiska, deenischkâ dsihwê iswedama** starpneezisska usskata peekritejs, tad wehl wahrdinu par Pahwila istureschanos pret bauslibu un ewangelijumu. Newoluzionisski jeb postoschi it nekad Pahwils nemehginaja Juhdu kristigeem atraut bauslibu, it kà buhtu grehks to kà sentschu deewbijigu eeraschu eewehrot, bet gan atkahwa dabigai Deewa walsts attihstibai bauslibu padarit par newajadsigu. Winsch pats isturejas schahdi. Ja dsihwoja paganu widû, tad winsch neeewehroja bauslibu, lihdsigi paganu kristigeem; ja winsch bij Juhdu widû, tad winsch ispildija bauslibu, lai neweenu neapgrehzinatu. Juhdeem winsch bij Juhds, Greekeem Greekis, kà pats issakas 1. Kor. 9, 20. 21. Schahda istureschanàs, kas pate par sewi bij pilnam pareisa, ahtri ween wareja tikt pahrprasta. Tà kà ari tee Juhdu kristigee, kas sekoja Pahwilam, darija tà pat, tad bauslibneeki Juhdu kristigee apgalwoja, ka Pahwils mahzot atkrist no bauslibas un padarit Juhdus par atkritejeem, Ap. D. 21, 20. 21. Tatschu Pahwils teeschi to nekad nebij darijis. Pahrspihleta ewangelijska usskata aisstahweem, kas labpraht buhtu redsejuschi, ka kristigeem bauslibas eewehroschana tiktu kà grehks pawisam aisleegta, Pahwils ari neistapa. Warbuht nebuhs leeki, mest ari kahdu skateenu wehl us bauslibneekeem. Peenemt usskatu, pehz kura bauslibas spehkam ar laiku tà kà tà jaisnihkst, tas ir, starpneezisko usskatu, teem islikàs deesgan schaubigi. Waj ta Wezà Deriba nebij Deewa wahrds? Waj Wezàs Deribas likumi nebij pawehleti turet muhschigi? Waj par bauslibas pahrkahpejeem nebij

iſſazits lahſts? Waj tas Kungs pats nebij Wezo Deribu aiſſtahwejis, ſazidams: „Es ne-eſmu nahzis atmeſt bauſlibu un praweeſchus. Es ne-eſmu nahzis atmeſt, bet peepildit," Mt. 5, 17? Redſet, ka bauſlibas ahrejos iſdarijumus atmetot, kurus tak pats Deews wairs, Jauno Deribu dodot, nebij eewehrojis, iſleedams Swehto Garu ari uſ bauſlibas neeewehrotajeem, nebuht neteek atmeſtas muhſchigàs pateeſibas idejas un zilwezes taiſnibas likumi, kuru gehrbs jeb tſchaumala lihdſ ſinamam laikam bij bauſlibas ahrejee iſdarijumi, tas ir, tik ilgi, kamehr muhſchigai pateeſibai tika dots jauns gehrbs, jauna tſchaumala ewangelijumâ un Jaunâ Deribâ — to redſet bauſlibneeki nebij ſpehjigi. Tee neko negribeja ſinat no Deewa walſts attihſtibas, bet weenigi diſchojas ar „rakſtu ſihmi, kas nokauj", 2. Kor. 3, 6. Redſet, ka Kriſtus lihdſſchinejos, no Deewa Wezâ Deribâ nokahrtotos likumus un bauſlibu ari winas ahrejâ weidâ peepildijis, ne wis atmetis, un lihdſ ar to nobeidſis Wezas Deribas laikmetu, tapis „bauſlibas gals," un „to parahdu grahmatu, to likuma rakſtu, kas mums bija preti, nehmis noſt un peeſitis pee kruſta" un pagaidu noſazijumu weetâ, „ehnas" weetâ dewis „ihſtos" noſazijumus, „laika peepildiſchanai" peemehrotu pateeſibas gehrbu — luhk, to redſet daſchi pahr ſaweem bauſlibas rukkeem neeeſpehja un eekarſuſchees teepas ar dſihwibas pilnà ewangelijuma un Jaunàs Deribas aiſſtahweem, ſtuhrgalwigi palikdami pee wezà, pee lihdſſchinejà, Jahn. 19, 30; Rom. 10, 4; Kol. 2, 14; 2, 17; Gal. 4, 4. 5; Kol. 2. 3. 9—13. Luhk, ar ſcheem taudim nu Pahwilam Galatijâ, kad winſch tureenes draudſem rakſtija wehſtuli, bij dariſchana. Daſchi Juhdu kriſtigee, leekas daſchi „zeenigee," Gal. 2, 6., kas bij bauſlibas uſſkata aiſſtahwi, bij eeraduſchees Galatijas draudſês, kuras bij dibinatas uſ ſtarpneeziſkà un ſaprahtigà ewangeliſkà pamata, un tur bij ſahkuſchi ſludinat „zitu ewangelijumu", tas ir, praſidami, lai pagani ſahktu iſpildit bauſlibu, wismaſ ſahktu ſwinet ſabatu, ne-ehſt zuhkgaļu un ja gribetu aiſſneegt wisaugſtako pakahpi, tad liktos apgraiſitees, Gal. 4, 9. 10; 5, 1—4; ſalihdſini Kol. 2, 16. 20—23. Wiſi ſchee praſijumi tika praſiti, tapehz ka zitadi newarot tikt peſtiti, Gal. 5, 4. Un lai ſawu mahzibu daritu wairak eewehroſchanas wehrtu, tad wini nehmas eeſtahſtit, ka Pahwils nemaſ neeſot ihſts apuſtuls, ihſtee eſot tee weenpadſmit Jeruſalemê, kuri nemaſ tà nedomajot kà Pahwils. Ihſi ſakot, Galatijas draudſes bij ſajauktas un apuſtuļa zeeniba un lihdſ ar to wina mahzibu ſpehks un zeeniba winâs ſtipri maſinata, Gal. 1, 7. 11. Neweenprahtibas un kildas bauſlibas un apuſtuļu zeenibas, waj nezeenibas dehļ bij draudſes tagadejais gars, kas bij nahzis ewangelijuma gara, ſchì meera, mihleſtibas un lihgſmibas gara weetâ, Gal. 5, 15. Turpmak wehl.

Labs atgadijeens, ſewiſchki ſwehtdeenasſkolas koreem!

700 Ewangelijuma Dſeeſmu IV., V.

par **10** kap. gabalâ lihdſ ar peeſuhtiſchanu, ja apſtellê wismaſ 10 ekſ.

Nokahrtojot „Ewangelijuma Dſeeſmu krahjumus no I. lihdſ V." iſrahdas, ka IV. un V. krahjums mums 700 wairak ne kà ziti. Tà kà nu mums neatmakſajas, drukat preekſch ſcheem 700 IV. un V. krahjumeem no I. lihdſ III. klaht, tad pahrdodam ſchos pahrakos par paſeminatu zenu. Eeſkatotees IV. un V. krahjumâ, iſrahdas, ka ſewiſchki V. krahjums loti noderigs ſwehtdeenasſkolas koreem, tapehz, ka tur labi daudſ jaunu dſeeſmu behrneem, bet ari IV. krahjums naw ſmahdejams.

Ewangelijuma Dſeeſmu V. krahjuma dſeeſmas:

1) Man ſwehtdeensſkola dahrgaka Pat nekà ſpoſchais ſelts.
2) Tahku taures ſlanas ſkan.
3) Ar Deewu, brahli, ſweiki, weſeli.
4) Ak baudeet jel un redſeet.
5) Brihws eſmu, brihws, ak laime beſ gala!
6) Gawilejeet ſwehtee, ſchodeen lihgſmiba.
7) Es ſinu, kur upe wiswarenakà.
8) Nu Debeſis wakâ, waj ſini kapehz?
9) Debeſs Tehtit, ſwehti nu.
10) Tas Leelais Ahrſts ir tagad ſche.
11) Nahz, gruhtſirdigais, behdigais.
12) Nahzi pee Jeſus, ko kawejees.
13) Zik laimigs es eſmu ar Jeſu.
14) Pee Peſtitaja kruſta.
15) Nahz mahjâ, nahz mahjâ!
16) Sche mana ſirds!
17) Ar Deewu, nu mums jaſchkiras.
18) Eſi droſcha, Deewa tauta!
19) Beedri, droſchi, luhk, kur ſignals!
20) Pee rokas nem un wadi!
21) Ta Kunga druwâ ſtrahdat.
22) Deews mihleſtiba.
23) Tas Kungs ir Sawas aſinis.
24) Sirds, ko bihſtees, muhſu kugim.
25) Swehts ir, ſwehts ir!

Ewangelijuma Dſeeſmu IV. krahjuma dſeeſmas:

1) Kahds bij, kas brihdî nopeetnà.
2) Reiſ ſidrabſaites raiſiſees.
3) Kaut tu buhtu ſaules ſtariņſch tuwakeem.
4) Teiz to Kungu preezigi.
5) Nahz, nahz, dſeedi lihdſ!
6) Ar gawildſeeſmam ſchodeen.
7) Kas gan leegs mums jautru prahtu?
8) Swehtdeensmeers pehz puhlem, ruhpeſchanàs.
9) Luhk, kruſtâ ſiſts mans Peſtitajs.
10) Redſ, Deewa Jehrs lej aſinis.
11) Jel klauſatees ſcho preeka ſinu.
12) Dahrgais brihdis nu atkal ir nowehlets mums.
13) Plaukſt koki, jau klahtu.
14) Pee Jeſus ſaldi duſet.
15) Wehl newehletos, dahrgais Kungs.
16) Naw mahju ſcheit man ſweſchumâ.
17) Tizi ween, tizi ween!
18) Nakts. Weena ſpoſcha ſwaigſnite.
19) Winſch wada mani — ak, kahds preeks!
20) Nahz tuhliņ, atbalſtees uſ Jeſu!
21) Peſtitajs aizinà, mahjàs jel nahz!
22) Ej, ſaki katram, ka Winſch dſihws!
23) Jr Glahbejs, kas katru glahbt no grehka war!
24) Drihſ mahjas buhs, zelſch iſbeigſees.

Redaktors-iſdewejs P. Lauberts.

Drukajis P. Gailis Rigâ, Jahņa eelâ Nr. 8.